

SPRÁVA EURÓPSKEJ KOMISIE O SLOVENSKU – VÝZVY PRE NOVÚ VLÁDU V OBLASTI OBEHOVÉHO HOSPODÁRSTVA A NAKLADANIA S ODPADMI

JUDr. Katarína Liebscherová
advokátka
Eversheds Sutherland,
advokátska kancelária, s. r. o.

Dňa 26. februára 2020 vydala Európska komisia správy o členských krajinách, v ktorých posúdila pokrok dosiahnutý v oblasti štrukturálnych reforiem, predchádzaniu a nápravy makroekonomických nerovnováh a výsledky hĺbkových preskúmaní v súlade s európskymi právnymi predpismi. Pre Slovensko bola taktiež vydaná Správa o Slovensku za rok 2020, ktorá sa venuje aj oblasti obehového hospodárstva a nakladania s odpadmi.

Európsky semester

Správy o činnosti jednotlivých členských krajín vydáva Európska komisia v rámci tzv. Európskeho semestra. Ich súčasťou je aj vyhodnotenie plnenia odporúčania Rady a plnenia cieľov stratégie Európa 2020. Správa o Slovensku za rok 2020 obsahuje informácie o hospodárskej situácii a jej výhlade, o dosiahnutom pokroku pri odporúčaniach pre jednotlivé krajiny a reformné priority, medzi ktoré patrí napríklad aj environmentálna udržateľnosť.

Obehové hospodárstvo a prírodné zdroje

Európska komisia vo svojej správe analyzovala environmentálnu udržateľnosť na Slovensku z viacerých

pohľadov. Jedným z nich bolo aj obehové hospodárstvo a efektívne využívanie prírodných zdrojov.

Z pohľadu Európskej komisie môže Slovensko dosiahnuť väčšiu udržateľnosť v oblasti využívania prírodných zdrojov aj pomocou prechodu k obehovejšiemu hospodárstvu. Miera využívania druhotných surovín na Slovensku v roku 2016 bola len 4,9 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ (11,7 %), pričom od roku 2010 sa nedosiahol takmer žiadny pokrok. V nižšie uvedenej tabuľke sú uvedené výsledky hodnotenia daného ukazovateľa počas 5-ročného hodnotiaceho obdobia, pričom je prezentovaná hodnota na začiatku a konci daného obdobia, konkrétne v roku 2012 a 2017.

Ukazovateľ	Jednotka	Slovensko				EÚ			
		Počiatočný		Posledný		Počiatočný		Posledný	
		rok	hodnota	rok	hodnota	rok	hodnota	rok	hodnota
Miera obehového využívania materiálov %	% materiálu vstupujúceho do domáceho používania	2012	4,1	2017	5,1	2012	11,5	2017	11,7

Zdroj: Tabuľka E.1: Ukazovatele na meranie pokroku Slovenska pri plnení cieľov udržateľného rozvoja.
Európska komisia: Správa o krajine za rok 2020 – Slovensko

Európska komisia konštatovala, že síce na Slovensku už existujú iniciatívy na podporu obehového hospodárstva, ale opatrenia v oblasti správy a riadenia sú stále nedostatočné. Prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje napríklad podporu opätovného využívania, recyklovateľnosti a trhov s druhotnými surovinami. Predmetné by pomohlo zvýšiť aj produktivitu zdrojov na Slovensku

a efektívne využívanie prírodných zdrojov, generovať úspory na nákladoch a vytvoriť pracovné miesta.

Obehové hospodárstvo, ktorého súčasťou je aj nakladanie s odpadmi, je určite dôležitou oblasťou, ktorú musí Slovensko v nasledujúcich rokoch výrazne podporiť a zlepšiť.

Slovensku hrozí, že do roku 2020 nesplní cieľ v oblasti recyklácie komunálneho odpadu

Ďalšou oblasťou, ktorú Európska komisia v rámci Environmentálnej udržateľnosti posudzovala, bola miera recyklácie odpadov a splnenie recyklačných cieľov.

Recyklačné ciele sú upravené v čl. 11 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (ďalej len „rámcová smernica o odpade“), podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať opatrenia zamerané na dosiahnutie nasledujúcich recyklačných cieľov:

- do roku 2020 sa zvýši príprava na opätovné použitie a recykláciu odpadu z domácností ako papier, kov, plasty a sklo a podľa možnosti z iných zdrojov, pokiaľ tieto zdroje obsahujú podobný odpad ako odpad z domácností, **najmenej** na 50 % podľa hmotnosti,
- do roku 2025 sa zvýši miera prípravy na opätovné

použitie a miera recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 55 hmotnostných %,

- do roku 2030 sa zvýši miera prípravy na opätovné použitie a miera recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 60 hmotnostných %,
- do roku 2035 sa zvýši miera prípravy na opätovné použitie a miera recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 65 hmotnostných %.

Tieto recyklačné ciele boli transponované aj do bodu V. prílohy č. 3 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p. (ďalej len „zákon o odpadoch“) v rámci cieľov a záväzných limitov odpadového hospodárstva.

Podľa Európskej komisie Slovensku hrozí, že do roka 2020 nesplní cieľ v oblasti recyklácie komunálneho odpadu – recyklácia najmenej 50 % komunálneho odpadu, keďže v roku 2018 bol pomer recyklovaného odpadu len 36,3 %.

Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, že miera recyklácie komunálneho odpadu sa každoročne zvyšuje, avšak ešte stále nie je dostačujúca.

Ukazovateľ	Jednotka	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Miera recyklácie komunálneho odpadu	%	10,8	10,3	14,9	23	29,8	36,3

Zdroj: Tabuľka C.6: Ekologický rast, Európska komisia: Správa o krajine za rok 2020 – Slovensko

Dňa 1. júla 2020 nadobudne účinnosť novela zákona o odpadoch, teda zákon č. 460/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, podľa ktorej sa mení definícia komunálneho odpadu tak, že za komunálny odpad sa nebude považovať už len odpad z domácností, ale aj zmesový odpad a oddelene vyzbieraný odpad z iných zdrojov, ak je tento odpad svojím charakterom a zložením podobný odpadu z domácností.

Definícia komunálneho odpadu sa upraví najmä z dôvodu zabezpečenia úplnej transpozície čl. 3 rámcovej smernice o odpade. Avšak nová definícia komunálneho odpadu sa zavádza aj na účely určenia rozsahu uplatňovania cieľov prípravy na opätovné použitie a recyklácie a pravidiel ich výpočtu. Keďže do definície komunálneho odpadu budú zahrnuté aj odpady, ktoré sa doteraz nepovažovali za komunálny odpad, existuje šanca, že nakoniec sa Slovensku

podarí splniť cieľ v oblasti recyklácie komunálneho odpadu do roku 2020.

Európska komisia vo svojej správe k recyklačným cieľom ďalej uvádza, že podľa odhadov, sú potrebné investície vo výške 267 miliónov eur na to, aby sa splnili recyklačné ciele EÚ pre komunálny odpad a odpady z obalov (obdobie 2021 – 2035). Tieto náklady predstavujú celkové investície, ktoré treba realizovať po roku 2020 na to, aby sa splnili recyklačné ciele v prípade komunálneho odpadu a odpadu z obalov prijaté v rámci balíka predpisov o obehovom hospodárstve.

Skládkovanie

Európska komisia v Správe o Slovenku poznamenala, že miera skládkovania komunálneho odpadu na Slovensku je jednou z najvyšších v EÚ. V roku 2018 predstavovala až 55 %.

Podľa čl. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/850 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov (ďalej len „smernica o skládkach odpadov“) sú členské štáty povinné prijať potrebné opatrenia, aby zabezpečili, že do roku 2035 sa množstvo komunálneho odpadu ukladaného na skládky zníži na 10 % alebo menej z celkového množstva vzniknutého komunálneho odpadu (podľa hmotnosti). Aby Slovensko naplnilo vyššie uvedený cieľ, je nevyhnutné prijať radu opatrení.

Európska komisia vyzdvihla aktivitu Slovenska v tejto oblasti, a to najmä:

- a) zvýšenie poplatku za skládkovania v roku 2019 s cieľom podnietiť separovaný zber,
- b) novelizáciu zákona o odpadoch (naposledy v roku 2019) v snahe zlepšiť triedenie obalového komunálneho odpadu a nebalených výrobkov,
- c) posilnenie pravidiel pre prevádzku a zatváranie skládok,
- d) zákaz skládkovania odpadu, ktorý neprešiel úpravou (sanáciou) od roku 2021.

Zálohovanie jednorazových obalov na nápoje

Európska komisia taktiež vyzdvihla aktivitu Slovenska v oblasti zálohovania jednorazových obalov na nápoje. Slovensko patrí medzi prvé krajiny EÚ, ktoré zaviedli systém záloh a refundácie za jednorazové obaly na nápoje. Podľa údajov Európskej komisie je cieľová hodnota pre ich návratnosť približne 95 %.

Zálohovanie jednorazových obalov je upravené v zákone č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje“), ktorý bol prijatý v roku 2019. Začiatok samotného zálohovania jednorazových obalov bol naplánovaný na 1. januára 2022. Dovtedy je potrebné vytvoriť celý systém, aby mohlo zálohovanie fungovať. Keďže vytvorenie tohto systému bude značne finančne náročné, veľká časť odbornej verejnosti bola proti zavedeniu zálohovania jednorazových obalov. Uvidíme, či nová vláda ponechá v účinnosti zákon o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje, alebo sa rozhodne zálohovanie jednorazových obalov na nápoje zrušiť alebo upraviť.

Vzhľadom na súčasnú situáciu sa nová vláda zatiaľ rozhodla odložiť začiatok zálohovania jednorazových obalov na nápoje o jeden rok, t. j. zálohovanie

by malo byť povinné **od 1. januára 2023**. Posunutie termínu zavedenia povinného zálohovania jednorazových obalov odôvodnila potrebou zabezpečenia riadneho procesu výberu správcu, ktorý je časovo náročný.

Investičné výzvy a reformy na Slovensku

Otázka odpadového hospodárstva sa objavila aj v časti Správy o Slovensku 2020, ktorá rozoberá investičné výzvy a reformy na Slovensku.

Podľa Európskej komisie nie je podnikateľské prostredie na Slovensku príliš priaznivé pre investície. Hlavnými prekážkami brániacimi investíciám sú podľa Európskej komisie najmä:

1. časté zmeny legislatívneho a regulačného rámca,
2. zaťažujúce pravidlá pre začínajúce podniky,
3. komplikované a časovo náročné získanie stavebného povolenia,
4. infraštruktúra, ako aj udržateľná doprava, prístup k širokopásmovému pripojeniu, **odpadové hospodárstvo a energetická efektívnosť nie sú stále dostatočne rozvinuté, dostatočne udržateľné a sú nerovnomerne rozložené v rámci krajiny,**
5. nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily.

Európska komisia určila pre Slovensko prioritné investičné oblasti, ktoré čelia vážnym sociálno-ekonomickým výzvam majúcim pôvod v procese transformácie smerom na klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ do roku 2050. Kľúčovými investičnými opatreniami sú napríklad:

1. investície do vytvárania nových firiem, a to aj prostredníctvom podnikateľských inkubátorov a konzultačných služieb,
2. **investície do posilňovania obehového hospodárstva, a to aj prostredníctvom predchádzania vzniku odpadu, jeho znižovania, efektívneho využívania zdrojov, opätovného využívania, opravy a recyklácie.**

Na základe správy o Slovensku pre 2020 možno zhodnotiť, že Slovensko postupuje dobrým smerom, avšak má pred sebou ešte veľa výziev. Správa o Slovensku pre 2020 nepočítala so súčasnou situáciou súvisiacou s pandemiou COVID-19. Vzhľadom na súčasnú situáciu má Slovensko a najmä nová vláda pred sebou ešte viac výziev, ako sa pred pár týždňami mohlo zdať. ■